

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

VI. An contritio debeat esse vniuersalis de omnibus peccatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

veniale aetuale affert maiorem separationem nostrae voluntatis propriae à Deo; quam separationem magis curat impedire recta charitas, qua verus Dei amator magis procurat amare, quam amari à Deo. Hoc ergo videtur magis verisimile, & magis consequenter dictum ad doctrinam supra traditam: loquimur autem semper quando peccatum originale non traheret secum periculum damnationis aeternae: nam pro vitando hoc periculo posset aliquis prudenter subire, & permittere periculum peccandi venialiter, ut saepe diximus.

SECTIO VI.

An contritio debeat esse universalis de omnibus peccatis?

^{72.} *Contritio dicitur* **D**upliciter potest ferri contritio in omnia peccata, scilicet, vel formaliter, vel solum virtualiter. Formaliter fertur, quando procedit ex omnium apprehensione, siue explicita, & distincta, siue saltem confusa, ut si quis in genere recorderetur se multa peccata commisisse, & illa omnia detestetur. Virtualiter vero est, quando detestatur unum, vel aliud, cuius adest memoria, in eo autem virtualiter detestatur alia, quae sub eodem motu comprehenduntur: ut si quis detestetur unum peritium v. g. quia est offensae Dei, quem super omnia diligit; ibi videtur detestari implicite, & virtualiter omnia alia peccata, quae similiter sunt offensae Dei, & in quibus eadem ratio detestabilitatis reperitur.

Hoc ergo supposito, dubitatur, an possit homo detestari unum peccatum, non detestando nec formaliter, nec virtualiter alia? & quidem, si sermo sit de detestatione ex motu particulari; certum etiam videtur, posse id fieri, quia potest aliquis ex odio in iustitia detestari furtum propter peculiarem furti turpitudinem, sine eo quod formaliter, vel virtualiter detestetur luxuriam: in qua illa furti turpitudine non invenitur. Difficultas ergo est de actu contritionis, vel poenitentiae, vel alterius similis virtutis, cuius motuum generale est ad omnia peccata, an possit ferri ad unum, quin feratur ad alia?

^{73.} Ioannes de Medina *Cod. de poenitentia tract. primo quæst. 1. art. 2.* videtur affirmare cum aliqua distinctione. Communis tamen sententia negat, quam amplectitur P. Suarez *disput. 2. sect. 8.* Fundatur autem hac sententia potissimum in similitudine deducta ex actibus fidei, non enim possumus fide divina credere unum articulum, quin virtualiter credamus omnes; in quibus reperitur eadem ratio formalis, scilicet, revelatio Dei: ergo nec possumus ex dilectione Dei super omnia detestari unum peccatum quin eo ipso detestemur alia omnia, in quibus reperitur eadem ratio offensae Dei: unitas enim motui facit, ut vel omnia, vel nullum debeat displicere propter eandem rationem formalem. Ex quo fit, non posse stare simul complacitiam in alio peccato cum detestatione unius ex dilectione Dei; sicut nec potest stare dissensus ad unum articulum fidei sufficienter propositum cum assensu ad alium ex motu fidei divinae. Quod idem de motu poenitentiae, & aliis virtutibus dicendum videtur, quæ tendunt sub aliqua ratione universalis, & communis ad omnia peccata.

^{74.} Contra hac communem doctrinam sunt nonnullae difficultates, ex quarum solutione, doctrina ipsa magis explicabitur. Prima est, quia alia virtutes de facto tendunt in aliquod obiectum propter motuum proprium, quod habent, & tamen non ideo tendunt virtualiter in alia omnia obiecta, quæ participant idem motuum; imò potius possumus tunc habere

actum contrarium: verbi gratia, licet ex motu temperantiae velim ego ieiunare unâ die, non ideo necesse est, quod velim etiam ieiunare aliâ die, cum tamen sit idem motuum formale ad utrumque ieiunium: quor enim videbis, qui ex motu temperantiae abstineant à vino, & non à fructibus, vel è contra? Itē licet ex motu iustitiae nolim occidere, possum adhuc velle furari; cum tamen furtum etiā sit contra motum illud iustitiae: ergo similiter posset aliquis ex motu poenitentiae detestari unum peccatum, quia est offensae Dei, & tamen non detestari aliud nec formaliter, nec virtualiter, unitas enim motui solum facit, quod ea omnia sint detestabilia propter illud, non vero quod de facto ea detestetur: sicut unitas motui misericordiae facit, quod possum ex eodem motu dare elemosynam centum egenis; non tamen facit, quod si do uni elemosynam, eo ipso velim formaliter, vel virtualiter dare centum.

^{75.} Secunda difficultas oritur ex peccatis venialibus: non enim necesse est, eum, qui detestatur peccatum graue ex motu poenitentiae, eo ipso detestari etiam virtualiter peccatum veniale, imò potest perseverare potius affectus ad peccatum veniale, & tamen peccatum veniale est detestabile propter idem motuum; ergo unitas motui non inducit necessitatem detestandi simul omnia, quæ sunt detestabilia ex eodem motu. Item qui detestatur unum veniale ex motu poenitentiae, non detestatur omnia, ergo nec qui detestatur unum mortale, detestatur necessarid omnia mortalia etiam virtualiter.

^{76.} Pro utriusque difficultatis explicatione notandum est, Primò, voluntatē quando fertur in aliquod obiectum propter aliquod motuum, eo ipso ferri etiam in ipsum motuum; imò principalius, & melius quam in obiectum: iuxta illud vulgare Aristotelis axioma: *propter quod unumquodque tale, &c. illud magis* quod hic potissimè locum habet: itaque si volo medicinam propter sanitatem; à fortiori volo sanitatem nec magis volo medicinam, quam sanitatem: item si fugio portum propter febrem; à fortiori fugio febrem, & magis quam portum. Similiter si detestor furtum propter Dei offensam, magis detestor offensam Dei, quare cum illo actu sicut non potest esse volitio furti, ita nec volitio offensae Dei, si detestatio sit omnino efficax.

^{77.} Notandum tamen est secundò, intrà ordinem amoris, vel odij efficacis esse plures gradus, ut supra dixi: possumus enim plus vel minus adherere obiecto per amorem; possumus plus, vel minus ab ipso fugere per odium: possumus enim Deum verbi gratia diligere super omnia; & tunc habemus summam & firmissimam adhesionem: possumus etiam Deum diligere, non tamen super omnia, sed aliquo inferiori, & debiliore amore; quod idem de affectu detestationis dicendum: & possumus enim detestari offensam Dei omnino, & super omnia; & possumus etiam illam detestari inferiori, & debiliore detestatione: semper tamen verum est, voluntatem non habere superiorem gradum adhesionis, vel fugæ respectu obiecti, quam respectu motui propter rationem supra positam.

^{78.} Dices: Deus ex amore inefficaci, quem habet erga salutem reprobis, dat illi medium, & auxilia necessaria; & tamen non tam firmiter amat Deus finem, hoc est salutem illius hominis, quam medium: nam salutem illius vult inefficaciter, medium autem vult absolute, & efficaciter: ergo non est necesse, quod motuum, seu finis ametur æquè, vel magis, quam medium.

^{79.} Respondeo etiam in eo casu Deum amare magis salutem hominis, quam medium, quod vult propter illam: unde ex modo quo Deus vult dare illud medium.

medium ita se habet, vt si medium illud non esset utile ad salutem hominis, Deus non daret illud: sed tamen ipsam salutem Deus non vult omnino absolvere, sed solum vult illam, dummodo non sit necessarium ad ipsam aliud medium, quàm illud; hoc est, vellet hominem saluum fieri: si id non habeat in conueniens obligandi Deum ad danda alia media: hoc eodem gradu, & non magis vult Deus illud medium, scilicet, si ad ipsum non est necesse dare alia media: quia tamen hæc conditio purificatur respectu medij, ideo vult Deus efficaciter existentiam medij, & quia non purificatur respectu salutis, non vult Deus absolute, & efficaciter salutem; sed tamen tam vult salutem, quàm medium, imò magis, cum velit illud medium propter salutem hominis; nec Deus suo affectu præfert existentiam medij aliis obiectis, quibus non præferat etiam salutem hominis, quam etiam præfert virtualiter ipsi medio, vt dixi.

79.
Prima difficultas: solutio.

His positis, ad primam difficultatem supra positam Respondeo, in iis casibus non amari mortuum illud temperantia, iustitia, vel misericordia omnino, & plenè, sed moderatè; vult enim homo bonum temperantia, non omnino, sed aliquale illius virtutis bonum, vult etiam bonum iustitia, non totale, sed ex parte, scilicet, quatenus impedit homicidia, vult denique bonum misericordie non omnino, sed ex aliqua parte, & ad hoc assumit medium proportionatum, scilicet, elemosynam dandam vni pauperi. Mirum ergo non est, quod non velit etiam virtualiter alia obiecta temperantia, iustitia, vel misericordia, quia ea necessaria non sunt ad finem, quem sibi statuit cum illa mediocritate consequendum. At verò contritio oritur non ex quocumque motiuo, sed ex Deo super omnia dilecto omnino efficaciter, & firmissima adhesionem: ad hoc autem non solum requiritur vitare vnum, vel aliud peccatum, sed omnia profus: ergo qui eo modo vult finem debet virtualiter velle omnia media necessaria ad eum finem, & per consequens virtualiter detestatur omnia peccata. Quod idem dicendum est de detestatione perfecta alicuius peccati ex motiuo pœnitentia, religionis, &c. cum enim detestetur motiuum, hoc est, offensam, irreuerentiam, &c. summam detestationem, non potest non detestari virtualiter omnia peccata, quæ cum illa summa detestatione motui opponuntur. Farcior ergo, posse dari detestationem peccati ex dilectione aliqua Dei, vel ex detestatione offensæ Dei, adeò imperfectam, vt non sit virtualiter detestatio omnium, sed tamen illa non habebit modum tendendi in mortuum, quem habet charitas, vel pœnitentia perfecta, scilicet, mando Deum super omnia, vel fugiendo eius offensam etiam super omnia, sed alio inferiori modo, qui sufficiat ad fugiendam aliquam Dei offensam; vel præstandum aliquod Dei obsequium, non tamen ad omnia: sicut etiam contingit, nos amare aliquem hominem, & ex eiusmodi amore velle ei aliquod bonum; non tamen esse paratos ad moriendum pro ipso; quia ille amor non est summus, sed ignobilior, & inferior. Sic etiam contingere potest, peccatorem etiam dum est in statu peccati, habere aliquem amorem erga Deum, non tamen talem, tantumque, quatenus sit est ad vitanda omnia peccata, & ad moriendum pro ipso, si necesse sit. Ceterum, quando detestatio procedit ex summo Dei amore, non potest non esse virtualis detestatio omnium peccatorum.

80.
Ex hac etiam doctrina constat, quid dicendum sit ad secundam difficultatem de peccatis venialibus: nam licet possit esse perfecta detestatio mortalium

sine venialibus; non tamen vnus mortalis sine alio. Ratio discriminis constat ex dictis, quia actus perfectus charitatis vel pœnitentia ita diligit Deum, vel pacem Dei super omnia, vt eo ipso præferat diuinam amicitiam, vel pacem rebus omnibus; quare eo ipso detestatur virtualiter ea omnia, quæ possunt tollere amicitiam, vel pacem cum Deo, qualia sunt omnia peccata mortalia; non verò venialia, hæc enim non destruunt amicitiam, vel pacem cum Deo: non ergo opponuntur cum illa perfecta detestatione: opponerentur quidè cum alia perfectiori detestatione, quæ posset oriri ex desiderio non displicendi Deo, vel non offendendi eum etiam leuiter: ceterum cum desiderio non offendendi, vel non displicendi ei grauius, quod sufficit ad perfectum actum charitatis, vel pœnitentia, non opponuntur.

Si verò comparatio fiat loquendo de ipsis venialibus inter se: an detestatio vnus debeamus detestari alia? distinguendum est; nam vel detestatur hoc veniale propter peculiarem eius turpitudinem, v.g. quia mendacium est; & tunc certum est, non detestari nos etiam virtualiter gulam, vel aliud veniale: vel detestatur illud, quia offensæ Dei vtrumque est, etiam leuis; & tunc intelligimus virtualiter detestari omnia, cum omnia sint offensæ Dei: vel denique detestatur hoc veniale, non præcisè, quia offensæ Dei est, sed quia intra ordinem offensæ leuis habet tantam grauitatem, verbi gratia, quia mendacium ex deliberatione est grauior offensæ, quàm ex inaduertentia: & tunc eo ipso intelligitur virtualiter detestari alia venialia, quæ attingunt illum gradum offensæ, quod in hoc veniali detestatur, non verò alia venialia, quæ illum gradum non attingunt: quæ omnia ex supradictis manifestè sequuntur, vt consideranti patebit: & à fortiori constat, eum, qui detestatur veniale quia est offensæ Dei, vel quia habet talem gradum offensæ, detestari multò magis virtualiter omnia mortalia, quæ illum gradum offensæ excedunt; quia hæc magis opponuntur cum motiuo formali illius desiderij, quo volumus amicitiam, vel pacem cum Deo seruare non solum integram, sed sine turbatione, aut nauo.

Potes, an possit similiter esse detestatio vnus peccati mortalis, non præcisè, quia offensæ grauis Dei est, sed quia habet tantam grauitatem, seu quia est grauiissima offensæ: si enim potest esse hæc detestatio, videtur consequenter de ea dicendum non esse virtualiter detestationem omnium mortalium? Respondeo, non videri negandum, quod possit esse eiusmodi detestatio, & per consequens, illam non detestari virtualiter omnia peccata mortalia, sed ea duntaxat, quæ illum grauitatis gradum attingant, vel excedunt. Sed tamen ille actus quicumque ille sit, non videtur procedere ex perfecto charitatis motiuo, scilicet, ex dilectione Dei super omnia, si enim Deum super omnia diligeret, detestatur non solum grauiissimam, sed omnem Dei grauem offensam, quæ eius amicitia dissoluitur: non ergo oritur ex summo Dei amore, sed ex alio inferiori. Vnde consequenter dicendum videtur, neque illum esse perfectum actum pœnitentia, nam motiuum perfectum pœnitentia, vt videmus, est pax cum Deo volita super omnia: ille autem actus non vult pacem Dei super omnia, nec omnino, sed solum vult, ne turbetur illa pax per offensam grauiissimam, non curando quod turbetur per offensam grauem: non ergo attingit perfectionem virtutis pœnitentia in suo modo tendendi. An verò contritio debeat esse de singulis peccatis explicitè recogitatis, saltem per se loquendo, vel ex præcepto? dicemus sectione sequenti.

SECTIO